

Tárgy:
Ügyintézőnk: Dominkovitsné Szakács A.
Iktatószám: 18/166-6/2015.
Hiv.szám:
Ügyintézőjük:
Melléklet:

MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR
GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE
SOPRONI LEVÉLTÁRA
Sopron, Fő tér 1.
Postacím: H - 9401 Sopron, Pf.: 82.
Tel./Fax: (+36 - 99) 312-198
e-mail: leveltar.sopron@gmail.com
URL: <http://www.leveltar.sopron.hu>

A Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára
Szakmai beszámolója Petz Dániel 17. századi soproni német nyelvű városi krónika
eredeti és magyar nyelvű kéziratának előkészítésére

A Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjteményi Kollégiumának 2013. december 11-én kelt támogatási szerződése értelmében a Közgyűjtemények Kollégiumának 015/35/13. számú döntése végrehajtásaként 320.000,- Ft. vissza nem térítendő támogatást kapott Petz Dániel 17. századi soproni német nyelvű krónikájának eredeti és magyar nyelvű kéziratának előkészítésére. A megvalósítás teljesítési időtartama (2013. 11. 15. – 2014. 09. 29.) az NKA Közgyűjteményi Kollégiumának szíves hozzájárulása révén 2015. június 28-ra módosult. A határidő módosítását a kézirat új szempontú szöveg- és nyeli analízise tette szükségessé. A szöveggondozási munkák keretében elkészültek a kézirathoz a jegyzetek, a segédletek és a bevezető tanulmány.

A szakirodalomban eddig Petz Dánielnek tulajdonított krónika feltehetőleg Petz János Gottlieb soproni polgár és posztós személyéhez köthető, akinek alakja azonban továbbra is a történelem homályába vész, hisz annak ellenére, hogy saját elmondása szerint is rendelkezett soproni polgárjoggal, neve nem szerepel a polgárkönyvben. Az evangélikus hitfelekezeten belül az egyházatypai funkciót töltötte be, vallási elkötelezettségét, felekezeti hovatartozását feljegyzései egyértelműen visszatükrözik. Részletes információkkal szolgál a krónika szerzője a korabeli, azaz a 17. századi soproni evangélikus egyházközösség eseményeiről, többek között a lelkészi posztok betöltésére vonatkozóan. A krónika forrásértékét csak emeli, hogy feljegyzője kortárs, a szabad királyi város életének egyik legfontosabb időszakába nyújt betekintést, melynek során Sopron háromszor szolgált magyar uralkodókoronázás, illetve négyszer a Magyar Királyság országgyűlésének helyszínéül, előbbiről részletesen tudósít.

A krónika szerkezetét tekintve két fő részre oszlik, egy bevezetőre, melyben írója visszaemlékezik Bécs 1529. évi török ostromára, illetve az események kronológiai ismertetésére. A feljegyzések nyitó éve 1584, majd a krónika éves bontásban a soproni és a világ eseményekre reflektálva 1683-al zárul. A krónika feljegyzései mintegy kiegészítik Tschányi János és fia Tschányi György Fülöp 1670–1704 között íródott krónikáját, valamint Fauth Márk és Klein Menyhért 1526–1616 és Payr Mihály 1584–1700 között keletkezett feljegyzéseit.

Az állandó háborús veszélyeztetés között élt lakosok szemszögéből emlékezik meg Bocskai István Sopron város ellen irányuló ostromáról, majd Bethlen Gábor, illetve I. Rákóczy György hadjárataról egészen a Wesselényi összeesküvésig. E korszak egyik emblematis

kulcsfigurája Lackner Kristóf polgármester volt, akiről a krónika szerzője is többször említést tesz. Fontos momentumokat közöl a krónika a katolikus megújulás mozzanatairól, a jezsuiták soproni térhódításáról, soproni letelepülésükről, az evangélikus városvezetés és a katolikus egyház konfliktusáról, mely a városnak Vittnyédy Ferenc város plébánossal folytatott pereskedésében csúcsondott ki. A krónika a város köz- és járványügyi helyzetével kapcsolatban is információkkal szolgál, megemlítve a 17. század újból és újból visszatérő, nagy emberáldozatokat követelő pestisjárványait. A krónika fontos részét képezik a beszámolók az adott év időjárásáról, bor- és gabonaterméséről, mely adatok a történeti éghajlatkutatás számára nyújtanak alapvető adalékkal, visszatükrözve a 17. század első felében hatását érzékeltető kis jégkorszakot.

A krónika mintegy kaleidoszkópszerű képet nyújt a város 1584 és 1683 közötti eseményeiről, a kor történéseit a kortárs szemüvegen keresztül láttatva. Egy olyan időszakra nyújt hitelesnek számító rálátást, amelyben Sopron geopolitikai jelentősége túlmutatott az ország határain túl. A krónika a hadi események és a hétköznapi események ismertetésén túl Sopron országos jelentőségét is aláhúzza adott időszakon belül, kitűnő forrása a hadtörténetnek, az éghajlattörténeti kutatásnak, az egyháztörténetnek, s nem utolsósorban a várostörténetnek.

Sopron, 2015. június 25.

Dr. Dominkovits Péter levéltárigazgató nevében:

Dominkovitsné Szakács Anita

Dominkovitsné Szakács Anita
mb. igazgató

